

РЕЦЕНЗИЯ

от д-р Гергана Кирилова Дачева, професор в СУ „Св.Климент Охридски”
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2.1. Филология

докторска програма Български език (Социolingвистика)

Автор: Димитрия Ангелова Маринкова

Тема: Типологически характеристики на езиковата ситуация в град Пловдив

Докторант: редовно обучение

Научен ръководител: проф. дфн Красимира Алексова

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-38-174/21.03.2025 г. на Ректора на СУ „Св.Климент Охридски" съм определена за рецензент и председател на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: **„Типологически характеристики на езиковата ситуация в град Пловдив”** за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област 2. Хуманитарни науки на висше образование, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Български език (Социolingвистика) .

Автор на дисертационния труд е Димитрия Маринкова – докторант в редовна форма на обучение към Катедрата по български език с научен ръководител проф. дфн Красимира Алексова.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Димитрия Маринкова е бакалавър (2007) по българска филология и магистър по актуална българистика (2015) в ПУ „Паисий Хилендарски“. Докторант е в периода 2021-2025 г. в Катедрата по български език на Софийския университет с научен ръководител проф. дфн Красимира Алексова. Работи като е учител по български език и литература.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Изборът на тема е много продуктивен с оглед на неизследваните актуални тенденции в развоя на езиковата ситуация в град Пловдив. Темата е актуална и интересна, а разработката е приносна по отношение на състоянието на езиковата ситуация в Пловдив. Правят впечатление доброто структуриране на изследването, стройната и логическа композиция на текста и

изводите, които докторантката извежда. Разглежданият материал е оформен в табличен вид и допринася за доброто възприемане на анализите.

4. Познаване на проблема

Докторантката се е справила отлично със задачите, които си поставя, като подхожда самостоятелно и творчески към избраната проблематика. Димитрия Маринкова показва умения да анализира събрания материал и получените резултати, да съпоставя отделните елементи на анализа и да синтезира направените наблюдения. В работата личи интересът на авторката към избраната проблематика, въпреки че тя е сложна, което намира своя израз в сериозността и задълбочеността на направените проучвания, анализи и изводи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Работата е в обем от 278 с. и се състои от увод, три глави, заключение и библиография. В увода са представени обектът и предметът на изследването, както и целите, задачите и методите на събиране и обработка на емпиричния материал.

В първа глава се представят теоретичните основи на изследването на основния обект в дисертационния труд; анализират се от социолингвистична гледна понятия и езикови явления, свързани с езиковата ситуация (в частност тази в гр. Пловдив) - национален и официален език, книжовен език и неговите диференциални признаци, книжовна норма и кодификация на нормата, диалект, мезолект, диглосия и билингвизъм и др.; предлага се концептуален преглед и анализ на съществуващи дефиниции на понятието „езикова ситуация“, както на някои типологически класификации на езиковите ситуации, утвърдени в социолингвистиката. Димитрия Маринкова показва умение да обобщава и да прави критически обзор на съществуващите изследвания по темата, както и да осмисля теоретично съществени понятия в лингвистиката.

Във втора глава се разглеждат типологическите характеристики на съвременната езикова ситуация в град Пловдив. Тук акцентът се поставя върху анализите на историческото развитие на езиковото многообразие, на етническата структура на населението и връзката ѝ с езиковата ситуация, на демографската мощност на езиците, тяхното разпространение и социална роля, на юридическия им статус и престижност според нагласите на анкетираните пловдивчани. Докторантката е анализирала и обобщила данните по различни показатели от изследователи преди нея, както и свои анкетни проучвания, за да очертае тенденциите в разволя и актуалното състояние на езиковата ситуация. Има и интересни съпоставки на данни през десет години, с анализа на които можем да направим заключения по отношение на промените в езиковата

ситуация в гр. Пловдив. Според мен тази глава е най-приносна за изследване, защото проличават уменията на докторантката да анализира и синтезира направените наблюдения и извлечените данни.

В трета глава са представени резултатите от проведеното емпирично изследване, включващо интервюта сред жители на Пловдив. В тази част се анализират факторите, които влияят върху езиковото поведение на пловдивчани, както и техните нагласи и социални стереотипи, свързани с употребата на различните езици. Според мен тази глава също е приносна, защото тук се виждат тенденциите в съвременното състояние на езиковата ситуация в Пловдив.

В заключителната част на дисертацията се систематизират основните изводи от изследването и се очертават тенденциите в развитието на езиковата ситуация в Пловдив. Анализът предоставя емпирични доказателства за социалната динамика на езиците в града, като се разкрива ролята на различните езици в градската комуникация. Изследването има принос не само за разширяването на социолингвистичните изследвания в България, но и за по-доброто разбиране на езиковите процеси в мултикултурни градски среди. Напълно съм съгласна със заключението на Димитрия Маринкова, че „настоящият труд предлага цялостен поглед върху езиковото многообразие на Пловдив, като интегрира теоретичен анализ и емпирични данни. Това позволява по-задълбочено проучване на езиковата ситуация в града в нейния исторически развой и съвременно състояние според подбраните типологически признаци“.

Библиографските единици, които са посочени, са 53, като в работата личи, че са използвани, цитирани и анализирани за целите на изследването.

Приносите, които Димитрия Маринкова е посочила, са 7. Смятам, че няма надценяване, нито подценяване на изследването – коректно са изведени от авторката.

Публикациите са три и съответстват като точки на изискуемите по националните минимални изисквания за ОНС „доктор“. Има и една публикация под печат.

Смятам, че докторантката е свършила много работа особено по събирането и обработката на емпиричния материал, както и по направените анализи и обобщения.

В заключение смятам, че докторантката Димитрия Маринкова е изпълнила отлично изследователските задачи, които си е поставила. Подходила е със самостоятелност и задълбоченост към избраната актуална тема, изложила е старателно своите наблюдения и анализи върху обемния екцерпиран материал, направила е сериозни и целенасочени изводи. Авторката пише с разбиране и сериозност, умее да структурира отлично текста и убедително

защитава тезите си. Работата е приносна и обогатява социолингвистичните изследвания у нас, като допълва общата картина на езиковата ситуация с тази на гр. Пловдив.

6. Автореферат

Авторефератът представя в по-съкратен вид разработката, но е напълно изчерпателен и представя работата без пропуски в съдържателен план. Отговаря изцяло на ЗРАСРБ, на Правилника и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

Документите, изготвени след преминалата проверка през системата за плагиатство, показват, че работата е самостоятелна и няма доказателства за плагиатство.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научноприложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св.Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Димитрия Маринкова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Димитрия Маринкова в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Български език (Социолингвистика).

19.05.2025 г.

Рецензент:

(проф. д-р Гергана Дачева)